

บทที่ 2

วรรณคดี และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การอยู่ค่ายพักแรมเป็นกิจกรรมที่มีมานานแล้ว เมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีการเดินทางไกลรอนแรมไปในป่า ต้องหยุดพักระหว่างการเดินทาง จึงสร้างที่อยู่อาศัยชั่วคราวขึ้น ซึ่งนับได้ว่าเป็นต้นฉบับของการอยู่ค่ายพักแรม ในปัจจุบัน กิจกรรมระหว่างที่ค้างค่ายพัก ก็อาจมีการล่าสัตว์เพื่อเป็นอาหาร การหุงต้มอาหาร ตกกลางคืนต้องก่อไฟเพื่อแสงสว่าง ความอบอุ่น และเป็นการป้องกันสัตว์ร้าย คณะเดินทางก็อาจมานั่งสนทนา หรือร้องรำทำเพลง และศึกษาศีดีเพื่อผ่อนคลาย ซึ่งทำให้เกิดการ เสนอแบบกองไฟในปัจจุบัน

ในปี ค.ศ. 1861 ชาวอเมริกันชื่อ เฟรดเดอริก วิลเลียม กันน์ (Frederick William Gunn) ได้นำนักเรียนของโรงเรียนกันเนอร์รี่ (Gunnery School) ออกไปอยู่ค่ายพักแรม ซึ่งนับเป็นค่ายพักแรมในโรงเรียนแห่งแรก¹ หลังจากนั้นกิจกรรมค่ายพักแรมก็ได้มีการพัฒนาเรื่อยมา จนในปัจจุบันค่ายพักแรมนับเป็นกิจกรรมสำคัญกิจกรรมหนึ่งในระบบการศึกษา

การจัดค่ายพักแรมเพื่อการศึกษาในประเทศไทยเริ่มขึ้น เมื่อต้นเกล้ารัชกาลที่ 6 ทรงโปรดเกล้าให้ตั้งกองลูกเสือขึ้นในปีพ.ศ. 2454 และลูกเสือจะต้องออกค่ายพักแรมอย่างน้อยปีละครั้ง ทำให้กิจกรรมค่ายพักแรมเป็นที่รู้จักกันมากขึ้น

---

¹ Mitchell A. Viola and Ida B. Crawford, Camp Counseling (New York and London: W.B. Saunders Co., 1959), p. 19.

สำหรับค่ายพักแรมเพื่อเยาวชนในประเทศไทย เริ่มจัดเป็นครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ. 2456 โดยรามาภย ไว. เอ็ม. ซี. เอ. ส่วนการสอนวิชาการจัดค่ายพักแรมในสถาบันอุดมศึกษา เริ่มเมื่อปีพ.ศ. 2497 ในวิทยาลัยพลศึกษา (ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาพลศึกษา และเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพลศึกษาในปัจจุบัน) และในปีพ.ศ. 2504 กระทรวงศึกษาธิการ อนุมัติให้มหาวิทยาลัยได้เปิดแผนกพลศึกษา ซึ่งสอนวิชาค่ายพักแรมด้วย จากนั้นวิชาค่ายพักแรม ก็เป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตร การอุดมศึกษาพลศึกษาเรื่อยมา

ประเภทของค่ายพักแรม

ค่ายพักแรมสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

1. ค่ายพักแรมแบ่งตามผู้จัด
2. ค่ายพักแรมแบ่งตามลักษณะ หรือจุดมุ่งหมายในการจัด

ค่ายพักแรมแบ่งตามผู้จัด หมายถึง การแบ่งประเภทของค่ายพักแรม

โดยพิจารณาว่า ค่ายพักแรมนั้นดำเนินการโดยใคร หรือใคร เป็นผู้สนับสนุนสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.1 ค่ายพักแรมองค์กรหรือค่ายพักแรมสมาคม (Organization Camps) ได้แก่ค่ายพักแรมที่จัดดำเนินการหรือได้รับการสนับสนุน ด้านต่างๆ จากสมาคมหรือองค์กร เพื่อผลประโยชน์ของสมาคมหรือองค์กร ค่ายพักแรมชนิดนี้อาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า ค่ายพักแรมเพื่อการบริการ ซึ่งดำเนินการจัดค่ายพักแรมนี้มุ่งประโยชน์ของสมาคม หรือองค์กรเป็นหลัก ค่ายพักแรมนี้โดยทั่วไปค่ายพักแรมเยาวชนไว้เป็นพิเศษ

1.2 ค่ายพักแรมเอกชน (Private Camps) ได้แก่ ค่ายพักแรมที่จัดดำเนินการโดยเอกชนหรือบุคคลใด เป็นหวังกำไร เป็นวัตถุประสงค์สำคัญ ด้วยเหตุนี้ค่ายพักแรมแบบนี้จึงสามารถเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า ค่ายพักแรม

แบบการค้า ค่ายพักแรมแบบนี้ในประเทศไทยมีการจัดบ้างเช่น ค่ายพักแรมของสำนักงานเพื่อนเดินทาง เป็นต้น

1.3 ค่ายพักแรมสาธารณะ (Public Camps) ได้แก่ ค่ายพักแรมซึ่งจัดดำเนินการโดยองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ที่ได้รับการสนับสนุนค่านางงบประมาณจากราชการ ค่ายพักแรมแบบนี้สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

- 1.3.1 ค่ายพักแรมโรงเรียน (School Camps)
ได้แก่ ค่ายพักแรมที่จัดดำเนินการโดยโรงเรียน ซึ่งใช้งบประมาณของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา เช่น ค่ายพักแรมลูกเสือ เป็นต้น
- 1.3.2 ค่ายพักแรมเทศบาล (Municipal Camps)
ได้แก่ ค่ายพักแรมที่จัดโดยอาศัยเงินงบประมาณที่ได้จากภาษีในเขตเทศบาล มาใช้ในการจัด เช่น ค่ายพักแรมของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร เป็นต้น
- 1.3.3 ค่ายพักแรมสวนสาธารณะ (Camps operated by State Parks)
ได้แก่ ค่ายพักแรมที่จัดดำเนินการ และอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยเจ้าหน้าที่ประจำสวนสาธารณะ เช่น ค่ายพักแรมบนภูกระดึง เป็นต้น
- 1.3.4 ค่ายพักแรมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และของหน่วยงานอื่น นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ยังมีหน่วยราชการอื่นที่จัดค่ายพักแรมอีก เช่น ค่ายพักแรมของกรมประชาสัมพันธ์ ค่ายพักแรมยุวเกษตรกร เป็นต้น

ค่ายพักแรมแบ่งตามลักษณะหรือจุดมุ่งหมายในการจัด หมายถึงการแบ่งประเภทของค่ายพักแรมโดยพิจารณาว่า ค่ายพักแรมนั้นมีวิธีการจัดอย่างไร หรือมีจุดมุ่งหมายในการจัดเพื่ออะไร สามารถแบ่งออกเป็น 10 แบบ คือ

2.1 ค่ายพักแรมแบบเดินทาง (Trip Camps) หรือแบบธรรมชาติ

(Natural Camps) ลักษณะสำคัญของค่ายพักแรมแบบเดินทาง คือ การใช้ชีวิตแรมคืนในธรรมชาติ โดยมีการวางแผนว่าจะเดินทางไปทีใด พักทีใด ส่วนใหญ่จะมุ่งศึกษาธรรมชาติและภูมิประเทศ ลักษณะการตั้งค่ายพักจะเป็นค่ายชั่วคราวโดยอาศัยสิ่งที่มีคักแปลงเป็นพื้นนอน หรือใช้รถนอน หรือใช้การนอนบนแพของล่องแก่ง ประโยชน์ที่ได้จากการอยู่ค่ายพักแรมแบบนี้คือ การฝึกหัดตนในการใช้ชีวิตกลางแจ้ง รู้จักช่วยตัวเองและปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติได้

2.2 ค่ายพักแรมแบบถาวร (Residential Camps)

หมายถึงค่ายพักแรมที่ทำการถาวร มีคณะกรรมการของค่ายประจำ มีการจัดค่ายประจำ มีการจัดค่ายอย่างเป็นระเบียบ มีสถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวกครบในประเทศไทย ได้แก่ค่ายลูกเสือประจำจังหวัด และค่ายวชิราวุธ ค่ายลูกเสือแห่งชาติ เป็นต้น

ค่ายพักแรมถาวรแบ่งย่อยออกเป็น 2 ชนิด คือ

- 2.2.1 ค่ายพักแรมระยะสั้น (Short-term Residence Camps) ได้แก่ ค่ายพักแรมที่จัดสำหรับชาวค่ายในระยะเวลาอันสั้น เป็นครั้งเป็นคราว ซึ่งแต่ละครั้งอาจใช้เวลา 1-2 สัปดาห์ การจัดค่ายแบบนี้มักจัดโดยองค์การหรือเป็นค่ายที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น ค่ายฤดูร้อนของ วาย. เอ็ม. ซี. เอ. ซึ่งจัดเป็นวงๆละ 10 วัน เป็นต้น

2.2.2 ค่ายพักแรมระยะยาว (Long-term Residence Camps) ค่ายชนิดนี้คล้ายกับค่ายพักแรมระยะสั้น แต่ระยะเวลาในการจัดนานกว่าคือ ใช้เวลาประมาณ 1 เดือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้ปรับปรุงตัวเอง มีประสบการณ์หลายๆ ด้าน มีความอดทนและรู้จักใช้ชีวิตร่วมกับเด็กอื่นๆ

2.3 ค่ายพักแรมแบบสหศึกษา (Co-education Camps) หมายถึงค่ายพักแรมที่จัดให้เยาวชนชาย - หญิง มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน เพราะโดยปกติการจัดค่ายพักแรมจะแยกกัน ระหว่างเยาวชนชายกับเยาวชนหญิง ค่ายพักแรมสหศึกษาเกิดจากความคิดของนักการศึกษาที่ว่า การเด็กชาย - หญิง ได้มีกิจกรรมร่วมกันจะเป็นการสร้างความเข้าใจ ระหว่างเพศ และแก้ปัญหาเรื่องเพศตรงข้ามได้อย่างเหมาะสม ภายใต้การแนะนำและที่ปรึกษาของค่ายพักแรม

2.4 ค่ายพักแรมแบบครอบครัว (Family Camps) หมายถึงค่ายพักแรมที่สมาชิกครอบครัว ได้มีโอกาสประกอบกิจกรรมร่วมกัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพ ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว โดยทางค่ายจะจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ นอกจากนี้ยังให้บริการด้านความรู้และการบันเทิง ค่ายแบบนี้ในประเทศไทยได้แก่ ค่ายที่วนอุทยานเขาใหญ่ เป็นต้น

2.5 ค่ายพักแรมแบบอนุรักษ์ธรรมชาติ (Conservation Camps) ค่ายแบบนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกให้ชาวค่ายได้มีนิสัยรักธรรมชาติ เห็นคุณค่าและประโยชน์ของธรรมชาติ เพื่อที่จะได้ช่วยกันอนุรักษ์ต่อไป ทั้งยังเป็นการศึกษาธรรมชาติโดยการปฏิบัติจริง ซึ่งจะนำไปให้เยาวชนได้ซาบซึ้งในความงามของธรรมชาติยิ่งขึ้น

2.6 ค่ายพักแรมสุขภาพ (Health Camps) ค่ายพัก

แรมแบบนี้จัดขึ้นเพื่อปลูกฝังให้เยาวชนรู้จัก ส่งเสริมและรักษาอนามัยของตนเอง และส่วนรวม เพื่อส่งเสริมความรู้เบื้องต้นด้านสุขภาพและสุขปฏิบัติ กิจกรรมที่เน้นในการจัดค่ายแบบนี้คือ กิจกรรมด้านการรักษาความสะอาด การออกกำลังกาย กิจกรรมนันทนาการ และความรู้ด้านโภชนาการ

2.7 ค่ายพักแรมสุดสัปดาห์ (Weekend Camps) ใต้

ค่ายพักแรมที่จัดขึ้นในวันหยุดสุดสัปดาห์ คือวันเสาร์ - อาทิตย์ ค่ายแบบนี้นิยมใช้ในการอบรมเตรียมเจ้าหน้าที่ประจำค่าย เพื่อวางแผนและทดลองจัดกิจกรรมก่อนดำเนินงานจริงซึ่งเหมาะสมมาก แต่ผู้ที่มีเวลาว่างน้อยก็อาจจัดค่ายแบบนี้ เพราะเป็นการประหยัดและเป็นการพักผ่อนที่ดีอีกแบบหนึ่ง

2.8 ค่ายกลางวัน (Day Camps) ใต้

ค่ายกลางวันที่ใช้เวลากลางวันที่ค่าย แต่เวลากลางคืนก็อยู่ที่บ้านของตนเอง ซึ่งนับเป็นลักษณะพิเศษของค่ายแบบนี้ ค่ายชนิดนี้เหมาะสำหรับเยาวชนที่ยังไม่สามารถช่วยตัวเองได้ สำหรับกิจกรรมที่จัดโดยทั่วไปจะเลียนแบบ กิจกรรมค่ายพักแรม โดยทั่วไป ตัวอย่างของค่ายพักแรมกลางวันส่วนใหญ่ จะจัดช่วงปิดภาคฤดูร้อน เช่น ที่ วาย. เอ็ม. ซี. เอ. หรือที่ศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

2.9 ค่ายพักแรมอาสาสมัคร (Voluntary Work Camps)

นับเป็นค่ายพักแรมที่มีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างไปจากค่ายธรรมดาอย่างหนึ่ง คือ การพัฒนาท้องถิ่น กิจกรรมหลักของค่ายชนิดนี้คือ การพัฒนาท้องถิ่นอาจเป็นการสร้างสะพาน อ่างเก็บน้ำ หรือโรงเรียน ค่ายแบบนี้เป็นที่นิยมในหมู่นิสิต นักศึกษามาก เพราะเกือบทุกสถาบันล้วนมีการจัดค่ายอาสาสมัคร เกือบทุกแห่งและทุกปี

2.10 ค่ายพักแรมสำหรับคนพิการ (Handicapped Camps)

ใต้ ค่ายพักแรมที่จัดสำหรับชาวยุโรปที่มีความพิการทางร่างกาย ประสาท

อารมณ์และจิตใจ เพื่อให้เยาวชนได้รับความสนุกสนานจากกิจกรรมที่จัดขึ้น
หน่วยงานที่จัดได้แก่ กรมประชาสงเคราะห์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน
เช่น วาย.เอ็ม.ซี.เอ เป็นต้น¹

ลักษณะโครงสร้างของค่ายพักแรม

โดยทั่วไปค่ายพักแรมประกอบด้วย

1. ปรัชญาและจุดมุ่งหมายในการจัดค่ายพักแรม
2. คุณสมบัติของผู้นำค่ายพักแรม ได้แก่
  - ความรู้
  - ทักษะ
  - ทัศนคติ
3. ราวค่าย
4. การบริหารค่ายพักแรม
  - ค่ายมกุฎดากร
  - ค่ายสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก
  - การเงินและธุรการ
  - การจัดกิจกรรม
5. การประเมินและติดตามผล
6. ปัญหา ข้อเสนอแนะและสรุปผล²

¹จรินทร์ ชานีรัตน์, การจัดค่ายพักแรม, หน้า 75 - 94.

²สัมภรณ์ เกื้อ แก้วเกตุ, ผู้อำนวยกาฝ่ายกิจกรรมสมาคม ไว.เอ็ม.
ซี.เอ. กรุงเทพมหานคร, 25 กุมภาพันธ์ 2526.

ปรัชญาของค่ายพักแรม

ปรัชญา หมายถึง ประมวลความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติการณ์ต่างๆ หรือแนวอุดมคติในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้¹

ค่ายพักแรม หมายถึง มวลประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ และการศึกษาที่เกิดขึ้นนอกเมือง โดยมีการจัดการและวางแผนโดยใช้สิ่งแวดล้อมธรรมชาติเป็นสื่อในการพัฒนาชาวค่าย โดยผู้นำซึ่งได้รับการฝึกฝนมาแล้ว²

ดังนั้นปรัชญาของค่ายพักแรมจึงหมายถึง ความคิดเห็น ความเชื่อในการจัดประสบการณ์ในทางสร้างสรรค์และการศึกษา โดยใช้สิ่งแวดล้อมธรรมชาติเป็นสื่อในการพัฒนาชาวค่าย โดยผู้นำซึ่งได้รับการฝึกฝนมาแล้ว

ความเป็นมาและพัฒนาการปรัชญาของค่ายพักแรม

แต่เดิมการจัดค่ายพักแรมมิได้เป็นระบบ เพียงมุ่งหวังเพื่อพักแรมระหว่างการเดินทาง ต่อมาได้มีการพัฒนาจนถึงการจัดอย่างมีระบบ ในปัจจุบันปรัชญาของค่ายพักแรมก็เช่นกัน ได้พัฒนาจากเพื่อความสนุกสนานมาเป็นเพื่อการศึกษา และนันทนาการ ความเชื่อเกี่ยวกับการจัดค่ายพักแรมในสมัยก่อนสงครามโลก เชื่อกันว่า การจัดค่ายพักแรมควรมีสมาชิกไม่เกิน 50 คน จัดเป็นแบบรวมอำนาจกิจกรรมที่เท่ากันหมดแน่นอน และเกือบไม่มีการวางแผนในการจัดโปรแกรม ซึ่งต่างจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่ค่ายพักแรมมีขึ้นทั้งในค่ายจำนวนสมาชิก และการจัดโปรแกรมได้มีการยอมรับหลักการของการศึกษา เพื่อการสร้างบุคลิกภาพและการเป็นพลเมืองดี ความสมบูรณ์ของความเชื่อก็มีมากขึ้น มีการยอมรับผู้นำ

¹ Noah Webster, New World Dictionary of America Language (Cleveland: The World Publishing Co., 1962), p. 1099.

² จรินทร์ ธานีรัตน์, การจัดค่ายพักแรม, หน้า 40.

การจัดการ การฝึกหัด และการจัดการโปรแกรม แต่อย่างไรก็ตามความเชื่อแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มแรกเป็นพวกที่เชื่อว่า ควรจะกลับไปสู่ค่ายพักแรมที่แท้จริง คือพวกที่จัดกิจกรรมโดยใช้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมด ต่อต้านการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก หรือกิจกรรมที่มีในเมืองทั้งหมด
2. กลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่เชื่อว่า ควรจะใช้สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีในเมือง และกิจกรรมในเมืองทั้งหมด อันเป็นความเชื่อที่ตรงกันข้ามกับกลุ่มแรก
3. กลุ่มที่สามเป็นกลุ่มที่เชื่อว่า ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์เครื่องมือในการประกอบกิจกรรมพอเพียง อันเป็นกลุ่มสายกลางระหว่างกลุ่มแรกกับกลุ่มที่สอง

ในปัจจุบันเชื่อกันว่าค่ายพักแรมเป็นการศึกษานอกเมือง โดยการผสมผสานการศึกษาและนันทนาการ เข้าด้วยกัน ค่ายพักแรมที่ดีจะต้องสร้างประสบการณ์ในการศึกษาและนันทนาการให้กับชาวลูกๆ ภายใต้การแนะนำของที่ปรึกษา โดยใช้สิ่งแวดล้อมธรรมชาติเป็นสื่อ และควรที่จะเกิดแบบต่อเนื่องซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ พื้นฐานความเชื่อนี้มีอยู่ 5 ประการ คือ

1. เชื่อว่าเด็กทุกคนมีความอยากรู้อยากเห็น เกี่ยวกับธรรมชาติ
2. เด็กสามารถพัฒนาความเข้าใจในการเข้าสังคมได้ อย่างต่อเนื่อง โดยการอยู่ร่วมกับเด็กอื่นอย่างใกล้ชิด ซึ่งนับเป็นสิ่งจำเป็นมากในการเจริญเติบโต
3. เด็กสามารถเรียนรู้การยอมรับ และสามารถตัดสินใจได้ภายใต้ภาวะการณ์ของค่ายพักแรม
4. ทักษะในการดูแลตนเองและผู้อื่นจะเกิดง่าย ภายใต้การแนะนำของที่ปรึกษา
5. ทักษะที่ต่อหน้าที่และความรับผิดชอบ ในระบอบประชาธิปไตยเป็น

สิ่งจำเป็นที่เด็กจะต้องเรียนรู้ เพื่อเป็นพลเมืองดีต่อไป¹

จุดมุ่งหมายทั่วไปของค่ายพักแรม

1. ค่ายพักแรมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในอุดมคติ เป็นเหมือนห้องทดลองการดำรงชีวิตในระบอบประชาธิปไตย เพราะเด็กเป็นผู้กำหนดวิถีทางของเขาร่วมกัน เป็นการปลูกฝังการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. ค่ายพักแรมให้ความสนุกสนาน ความสนุกสนานนี้ได้จากการเผชิญกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ การพบเพื่อนใหม่
3. ค่ายพักแรมช่วยให้รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
4. ค่ายพักแรมช่วยการปรับตัวทางสังคม
5. ค่ายพักแรมช่วยพัฒนาด้านนิสัยและบุคลิกภาพที่ดี
6. ค่ายพักแรมช่วยให้รู้จักการรักษาสุขภาพ และการรักษาความปลอดภัย
7. ค่ายพักแรมช่วยพัฒนาความรัก และความสนใจการใช้ชีวิตนอกเมือง
8. ค่ายพักแรมช่วยสร้างให้เกิดความมีน้ำใจ²

จุดมุ่งหมายของการอยู่ค่ายพักแรมของมหาวิทยาลัยมิสซูรี

1. เพื่อให้ชาวค่ายได้พัฒนาการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ในด้าน
  - การปรับตัวทางสังคม
  - ความเชื่อมั่นในตนเอง
  - ความสนุกสนาน
  - การมีสุขปฏิบัติที่ดี

¹ Burn, Program of the Modern Camp, pp. 16-21.

² Viola and Crawford, Camp Counseling, pp. 29-33.

- ความสัมพันธ์กับผู้อื่น
  - การพักผ่อนและนันทนาการ
  - การพัฒนาทักษะและทัศนคติเกี่ยวกับสังคม
2. เพื่อให้ชาวค่ายมีความรู้เกี่ยวกับการอ่านแผนที่
  3. เพื่อให้ชาวค่ายที่เรียนในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ เช่น ภาษา
คณิตศาสตร์
  4. เพื่อให้ชาวค่ายมีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ
  5. เพื่อให้ชาวค่ายมีความรู้เกี่ยวกับดนตรี
  6. เพื่อให้ชาวค่ายมีความรู้เกี่ยวกับศิลปะ¹

ความมุ่งหมายโดยทั่วไปของค่ายพักแรมในโรงเรียน

1. เพื่อการเรียนรู้การดำเนินชีวิตในระบบประชาธิปไตย
2. เพื่อการเรียนรู้ เข้าใจและซาบซึ้งในเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ
3. เพื่อฝึกการช่วยตนเอง รู้จักตนเองและพัฒนาตนเอง
4. เพื่อเรียนรู้และฝึกปฏิบัติค่านิยมสุจริต
5. เพื่อเสริมสร้างทักษะทางนันทนาการ
6. เพื่อฝึกหัดและประยุกต์ใช้สาขาวิชาที่เรียนมา
7. เพื่อปลูกฝังความมีน้ำใจ (Spiritual Value) เช่น

การฝึกการเสียสละ

8. เพื่อเรียนรู้วิธีการจัดค่ายพักแรมที่ดี
9. เพื่อฝึกการรู้จักการรักษาความปลอดภัยของตนเอง และของส่วนรวม

---

¹ Hellen Manley and M.F. Drury, Education Through School Camping (St. Louis: The C.V. Mosby CO., 1952), pp. 17-18.

10. เพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างครูและนักเรียน
11. เพื่อค้นหาปรัชญาชีวิตของตนเอง
12. เพื่อฝึกประสบการณ์ในการดำรงชีวิตต่อไป
13. เพื่อฝึกนิสัยในการสังเกต¹

คุณสมบัติของผู้จัดดำเนินการ การค่ายพักแรม

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับค่ายพักแรม
  - ความรู้เกี่ยวกับค่ายพักแรม เข้าใจปรัชญาและจุดมุ่งหมายของค่ายพักแรม
  - ความรู้เกี่ยวกับผู้จัดค่ายเฉพาะ และปรัชญาของค่ายเฉพาะ
  - ความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดที่จำเป็น ในการจัดค่ายพักแรม ค่ายประวัติ ปรัชญา การจัดการ นโยบาย ประเพณี สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น
2. มีความเข้าใจและสามารถทำงานร่วมกับชาวค่ายได้
  - เข้าใจความต้องการและแรงจูงใจของชาวค่าย
  - สามารถมองเห็นพฤติกรรมที่แตกต่าง ระหว่างชาวค่ายแต่ละคน
  - เข้าใจและสามารถใช้หลักการของการรักษาสุขภาพเบื้องต้นของชาวค่าย
  - ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของชาวค่าย
  - รู้จักใช้วิธีการในการสังเกต และเรียนรู้เกี่ยวกับชาวค่าย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม

---

¹

Ibid, pp. 206-207.

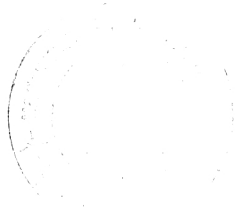
- เข้าใจหลักจิตวิทยาพัฒนาการ ของเด็กแต่ละวัย
  - สามารถรักษารูปร่างของค้ำยันไว้ ไม่เปลี่ยนแปลงความคิดเห็นไปตามชาวค้ำยัน
  - สามารถรักษารูปร่างของชาวค้ำยันแต่ละคน ให้เป็นแนวเดียวกัน
  - สามารถทำงานร่วมกับชาวค้ำยันได้ ถึงแม้จะมีสติปัญญาต่างกัน
3. มีความเข้าใจวิธีการ และสามารถแนะนำขบวนการกลุ่มได้
- เข้าใจความสำคัญของความต้องการ ของกลุ่มได้
  - สามารถตัดสินระดับความสามัคคีของกลุ่มได้
  - สามารถตัดสินระดับปะทะสัมพันธ์ (Interaction)
  - สามารถสร้างและรักษาระดับปะทะสัมพันธ์
  - สามารถแนะนำประสบการณ์กลุ่ม ให้กับชาวค้ำยันแต่ละคน เช่น การยอมรับ ความเป็นเพื่อน ความมั่นใจ ความสำเร็จ และประสบการณ์ใหม่
  - สามารถช่วยชาวค้ำยันให้ได้รับการยอมรับ และความรู้สึกเป็นเจ้าของกลุ่ม
  - สามารถพัฒนาความรู้สึกของการเป็นเจ้าของ และรับผิดชอบ ต่อโปรแกรมและชีวิตของตนเอง
  - สามารถรู้และแก้ไขความขัดแย้งภายในกลุ่ม
  - สามารถช่วยกลุ่มในการวัดผล และกำหนดมาตรฐานพฤติกรรมระดับสูง
  - สามารถสร้างความเป็นพวกเดียวกัน กับกลุ่มบนพื้นฐานของความเชื่อมั่นและเคารพ
4. ความเข้าใจและแนะนำกิจกรรมต่อกลุ่ม
- 4.1 ความทึกรวบรวมยอดพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้

- มีความเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้ กฎการเขียนรูป ในเรื่องการศึกษา กฎแห่งผลและการทำซ้ำ
- มีความเข้าใจและสามารถประยุกต์ ใช้ความคิดรวบยอด ของการ เขียนรูปแบบสลับซับซ้อนได้แก่ ชั้นเริ่ม ชั้นสัมพันธ์ และชั้นคงที่
- มีความเข้าใจและสามารถใช้ประโยชน์ขั้นตอน ของ ประสบการณ์การเขียนรูปได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผน การปฏิบัติและการตัดสินใจ
- มีความเข้าใจวิธีการกระตุ้น ช่วยให้เกิดการเขียนรูป ได้แก่ การให้รางวัลและการลงโทษ การรณรงค์ หรือเหนี่ยวนำทางสังคม ควบคู่ภายในของกิจกรรม
- ทักษะในการกระตุ้น เพื่อความพร้อมในการเขียนรูป

4.2 ทักษะและเทคนิคในการสร้างโปรแกรม

- เข้าใจว่าโปรแกรมประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหมด ซึ่ง สัมพันธ์กัน มีผลต่อกัน และเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนิน ชีวิตเป็นกลุ่ม
- สามารถกำหนดจุดมุ่งหมาย บนความคงการยืนกราน ของทนายทนาย
- สามารถค้นหา กระตุ้น อยุ่ด้วยความสนใจต่อกิจกรรมของ สมาชิกในกลุ่ม
- สามารถใช้ประโยชน์จากการมีสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย ในการทำงานร่วมกับทนายทนาย ในด้านการควบคุม การวางแผน การรวมกิจกรรม

- สามารถกระตุ้นกลุ่มให้ริเริ่ม วางแผน ดำเนินการ และประเมินผลโครงการกลุ่ม
- สามารถกระตุ้นความสนใจ สร้างแรงจูงใจภายในเพื่อ ให้ชาวค่ายสนใจกิจกรรม มากกว่าแรงจูงใจภายนอก เช่น รางวัล คำชมเชย แคมป์ การแข่งขัน หรือการ มอบหมายงาน
- สามารถแนะนำโปรแกรมของกลุ่ม บนความต้องการพื้นฐาน และความต้องการของชาวค่ายแต่ละคนในเรื่อง ความมั่นคง ความสำเร็จ ความเป็นเพื่อน และความ รู้สึกในคุณค่า
- สามารถสร้างและใช้แบบบันทึก และรายงานผลของกลุ่ม
- สามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติ บริเวณที่ค้างค้ำยให้เป็น ประโยชน์ต่อโปรแกรม
- สามารถสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดี ต่อบุคคลหรือ กลุ่มบุคคลที่มีความเชื่อ ศาสนา เชื้อชาติ ฐานะ แตกต่าง กันได้
- สามารถสร้างลักษณะและคุณค่าทางศาสนาในชาวค่าย ให้มีศักยภาพในประสบการณ์ค่ายพักแรม
- สามารถกระตุ้นและแนะนำ ความสนใจก่อตั้งชมและ ศึกษาดังคมให้กับชาวค่าย ตามความเหมาะสมกับอายุ ของชาวค่าย
- สามารถกระตุ้นให้กลุ่มแต่ละกลุ่ม มีความสัมพันธ์ต่อกัน ตามวิถีทางประชาธิปไตย

4.3 ความรู้ที่จำเป็นในการจัดโปรแกรม

- มีความรู้และประสบการณ์ในการอภิปราย
- มีความรู้และประสบการณ์ในความรู้ด้านกิจกรรมทางน้ำ คำน้ำ ความปลอดภัยทางน้ำ
- มีความรู้และประสบการณ์ในการพักผ่อนนอกร่างกาย เกินทางไกล การเขียงเรือ
- มีความรู้และประสบการณ์ในกิจกรรมนอกร่างกายง่ายๆ เช่น การหุงข้าว การสวนคนตรี สัญญาณนกหวีด
- มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องของธรรมชาติ
- มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดเลนรอบกองไฟ
- มีความรู้และประสบการณ์ในการวางแผน ในเรื่องที่ตั้งค่ายในที่ต่างๆกันได้

5. มีความเข้าใจและสามารถรักษาระเบียบประเพณีการอยู่ค่ายได้

- มีความสามารถที่จะรักษาความสัมพันธ์อันดี กับบุคคลากรอื่นในค่าย
- มีความสามารถกระตุ้นชาวค่าย ให้สนใจในการร่วมกิจกรรมของหน่วยงานย่อยและของค่ายรวม
- สามารถป้องกันและจัดบริการด้านสุขภาพต่อชาวค่าย เช่น การพักผ่อน การนอนหลับ อาหาร เสื้อผ้า
- สามารถป้องกันและให้การศึกษารื่องความปลอดภัยแก่ชาวค่าย
- สามารถสร้างประสบการณ์และบรรยากาศในเวลาพักผ่อน อาหาร

- สามารถกระตุ้นให้ชาวค่ายสนใจในความสะดวกของเสื้อผ้า และของใช้โดยส่วนรวมของชาวค่าย
- สามารถช่วยผู้นำในงานที่ได้รับมอบหมาย¹

การจัดองค์การของค่ายพักแรม

การจัดองค์การ หมายถึง กระบวนการจัดระบบระเบียบการทำงานทั้งหมด เริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การ การกำหนดลักษณะตำแหน่งของงาน การระดมขอบเขตอำนาจหน้าที่ และการแบ่งความรับผิดชอบ การแบ่งและกำหนดงานที่ของคนที่มีความสามารถเฉพาะอย่าง การจัดสายบังคับบัญชา การสร้างเอกภาพในการบังคับบัญชา การวางขอบเขตในการควบคุมงาน การจัดระบบติดต่อสื่อสาร และการจัดให้มีการประสานงาน²

การจัดองค์การค่ายพักแรมจึงหมายถึง ขบวนการจัดผู้นำและเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการค่ายพักแรม เพื่อให้การจัดค่ายพักแรมนั้นบรรลุจุดมุ่งหมาย โดยทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกัน

โดยปกติองค์การของค่ายพักแรมจะประกอบด้วย

1. ผู้นำค่ายพักแรม
2. ผู้ช่วยผู้อำนวยการค่ายพักแรม
3. เสดานุการค่าย
4. เทรนนิ่งหรือที่ปรึกษาทางการเงิน
5. กรรมการและ/หรือที่ปรึกษาด้านกิจกรรม

¹ Henry S. Dimock, Administration of the Modern Camp (New York: Association Press, 1950), pp. 100-104.

² นพพงษ์ บุญยจิตราคุสัย, ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 156.

6. กรรมการและ/หรือที่ปรึกษาคณะโครงการ
7. กรรมการและ/หรือที่ปรึกษาคณะรักษาพยาบาล
8. กรรมการและ/หรือที่ปรึกษาคณะการรักษาความปลอดภัย
9. กรรมการและ/หรือที่ปรึกษาคณะการสุขาภิบาล
10. กรรมการผู้จัดค่าย เช่น เจ้าหน้าที่พัสดุ อาคารสถานที่ เจ้า

พนักงานขับรถ

หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการอำนวยการค่ายพักแรม

1. ดำเนินการหาสถานที่จัดตั้งค่าย
2. พิจารณานโยบายของค่าย
3. ประสานงานกับหน่วยงานอื่น
4. แต่งตั้งเจ้าหน้าที่
5. ให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการและผู้อำนวยการค่าย
6. พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ

หน้าที่ของผู้อำนวยการค่ายพักแรม

1. ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายทั่วไป ของโปรแกรมค่ายพักแรม
2. ทำหน้าที่รับผิดชอบในการ คัดเลือกผู้นำ ที่ปรึกษา ผู้นำกิจกรรมตลอดจนเจ้าหน้าที่ต่างๆของค่าย
3. ทำหน้าที่ในการจัดเตรียมงบประมาณ ค่าใช้จ่ายต่างๆเสนอคณะกรรมการ
4. ทำหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมาย¹

---

¹จรินทร์ ชาติรัตน์, การจัดค่ายพักแรม, หน้า 147.

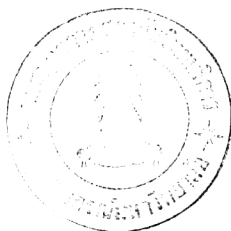
นอกจากนี้ แมนเลย์ ได้เสนอว่าผู้อำนวยกาการค่ายควรทำหน้าที่ ดังนี้

1. เป็นผู้ทำให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และเป้าหมายของค่ายพักแรม
2. สร้างและรักษาความรับผิดชอบของคณะกรรมการ และชาวค่าย
3. รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมก่อนอยู่ค่าย ขณะอยู่ค่ายและหลังการอยู่ค่าย โดยการปรับปรุงและทำงานร่วมกับทุกฝ่าย
4. คัดเลือก ฝึกหัดและช่วยเหลือแนะนำบุคลากร
5. ดูแลความเรียบร้อยโดยทั่วไปในด้านกิจกรรม การบำรุงรักษาสุขภาพและความปลอดภัยของชาวค่าย
6. วางแผนการประชุม รายงานการประชุมต่อที่ประชุมคณะกรรมการ
7. เรียกประชุมบุคลากร คณะกรรมการหรือชาวค่าย
8. ทำการประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชนและค่ายพักแรม
9. ตัดสินใจในเรื่องที่มีความสำคัญ
10. จัดตั้งและใช้จ่ายงบประมาณ
11. พิจารณากำหนด เสนอขออุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก
12. ดูแลและรักษารูปแบบของค่าย¹

หน้าที่ของผู้ช่วยผู้อำนวยการค่าย

ในกรณีค่ายพักแรมขนาดใหญ่ อาจมีตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการค่าย เพื่อช่วยเหลืองานที่ผู้อำนวยการค่ายมอบหมาย หรือปฏิบัติงานแทนในกรณีที่ผู้อำนวยการค่ายไม่อยู่

¹ Manley and Drury, Education Through School Camping, p. 75.

หน้าที่ของหัวหน้าโปรแกรม

1. จัดโปรแกรมกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย
2. จัดที่ปรึกษาหรือผู้นำในแต่ละกิจกรรม
3. ช่วยเหลือชาวค่ายให้ได้รับการเรียนรู้ และประสบการณ์การอยู่

ค่าย¹

แมนเดย์ เสนอว่าหัวหน้าโปรแกรมควรมีหน้าที่ ดังนี้

1. แนะนำและประสานงานกับโรงเรียน
2. ประชุมและวางแผนร่วมกับที่ปรึกษาและบุคลากรอื่นๆ
3. หาแหล่งทรัพยากร เพื่อนำมาใช้ประโยชน์
4. แนะนำการกำหนดตารางในกิจกรรมเฉพาะ
5. จัดเตรียมสำหรับการเดินทางไกล การพักแรมนอกค่าย
6. จัดเตรียมอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก
7. ประเมินโปรแกรมร่วมกับคนอื่น²

นอกจากนี้ถ้ามีผู้ช่วยหัวหน้าโปรแกรม ผู้ช่วยหัวหน้าโปรแกรมมีหน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดตารางค่ายพักแรมเบื้องต้น
2. จัดการเดินทางไปและกลับค่ายพักแรม
3. จัดรายการอุปกรณ์ให้กับชาวค่าย
4. เรียกประชุมคณะกรรมการ

¹ จรินทร์ ธานีรัตน์, การจัดค่ายพักแรม, หน้า 151 - 152.

² Manley and Drury, Education Through School Camping,

5. ดูแลการจัดอุปกรณ์ทั้งไปและกลับจากค่ายโปแกรม
6. ทำางานรวบรวบที่ปรึกษาและเจ้าหน้าที่ในเรื่องอื่น
7. ทำบัญชีรายวัน¹

หน้าที่ของที่ปรึกษาประจำกลุ่ม

1. ในการเดินทางที่ปรึกษาต้องเดินทางร่วมกับสมาชิก และคอยแนะนำพฤติกรรมโดยเฉพาะ เรื่องความปลอดภัยแก่ชาวค่าย
2. เมื่อถึงค่าย
  - ตรวจสอบรายชื่อและนำเข้าที่พัก
  - แนะนำการซื้อและการจัดของ
  - บอกสถานที่ตั้งของน้ำ ห้องส้วม
  - แนะนำสรุปเกี่ยวกับความสะดวกอื่นๆ
3. ทำความรู้จักกับทุกคนในกลุ่ม
  - จำชื่อและงานอดิเรก
  - ใ้ชาวค่ายได้คุยให้ฟังบ้าง
  - ทำความสนิทสนม
  - พยายามค้นหาลักษณะพิเศษของแต่ละคน
4. ในคืนแรก
  - อยู่ในกลุ่มพยายามทำความเข้าใจกับกลุ่ม
  - คอยห้ามการเล่าเรื่องเกี่ยวกับผี หรือเรื่องน่าหวาดเสียว
  - บอกลาก่อนนอนกับชาวค่ายทุกคน
  - อยู่อย่างเงียบๆภายในห้อง
5. ความรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรม
  - แนะนำตารางประจำวันเพื่อการไปประโยชน์จากบุคคล และ

¹ Ibid.

กิจกรรมได้อย่างเต็มที่

- ช่วยให้ชาวค่ายเข้าใจในหลักสูตร
  - คอยแนะนำเรื่องสุขภาพและความปลอดภัย
  - อยู่กับกลุ่มตลอดเวลาที่ประกอบกิจกรรม
6. เกี่ยวกับความสะอาด
- สร้างความรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องความสะอาด
  - ตรวจที่พักรักษาและบริเวณรอบที่พัก ตลอดจนช่วยชาวค่ายที่มีหน้าที่รักษาความสะอาด
  - ดูแลชาวค่ายในเรื่องความสะอาดส่วนตัว
7. ในเรื่องอาหารหรือขยะประกอบอาหาร
- ทำตัวเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม โดยการช่วยเหลือและแนะนำ
8. ความรับผิดชอบโดยทั่วไป
- คอยดูแลชาวค่ายในขณะประกอบกิจกรรม
  - ช่วยให้ชาวค่ายแต่ละคนประสบความสำเร็จในค่านิยม และพันธนาการ¹

นอกจากนี้ จรินทร์ ชาติรัตน์ ได้สรุปหน้าที่ของที่ปรึกษาไว้ดังนี้

1. ช่วยเหลือแนะนำชาวค่ายให้ประกอบกิจกรรมให้ดีที่สุด
2. ดูแลพฤติกรรมและความเปลี่ยนแปลงต่างๆในตัวชาวค่าย ในกลุ่มของตน และให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหานั้นๆ
3. ทำหน้าที่คุ้มครองชาวค่ายมิให้ได้รับอุบัติเหตุ หรือนำหน้าที่ช่วยสอนในกิจกรรมต่างๆ

¹ Ibid; pp. 78-79.

4. ทำหน้าที่ติดตามผลและทำรายงานประเมินผล เกี่ยวกับชาวค่าย
ในกลุ่มของตนเอง

5. ที่ปรึกษาทุกคนต้องประชุมกันเสมอ เพื่อประเมินผลประจำวัน

6. ทำหน้าที่แนะนำช่วยเหลือให้ชาวค่ายได้ปรับตัว ให้เข้ากับชาวค่าย

หน้าที่ของผู้นำกิจกรรม

1. จัดบทเรียน กิจกรรมให้เหมาะสมกับชาวค่าย

2. จัดควบคุมดูแลให้ชาวค่ายได้ร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง

3. แนะนำให้ชาวค่ายเข้าใจในกิจกรรมนั้นๆอย่างดีที่สุด

4. ติดตามผลของกิจกรรมนั้น ว่าได้ผลเพียงใด

หน้าที่ของเจ้าหน้าที่คานโภชนาการ

1. ทำหน้าที่จัดรายการอาหารทุกมื้อ (ในกรณีชาวค่ายไม่ได้ประกอบ
อาหารเอง)

2. จัดซื้ออาหารทุกประเภท

3. ควบคุมคนครัวตลอดจนคนจ้าง และการทำงานอย่างถูกต้อง

4. แนะนำดูแลให้ชาวค่ายได้มีส่วนผลัดเวร เกี่ยวกับการบริการคาน

อาหาร

5. ให้ความร่วมมือกับที่ปรึกษาในการจัดโปรแกรมอาหาร ในการฝึก
แรมนอกค่าย

หน้าที่ของเจ้าหน้าที่คานการแพทย์และพยาบาล

1. ทำการตรวจสุขภาพของชาวค่าย ตั้งแต่มาถึงใหม่ๆและตรวจประจำวัน

2. จัดทำอุปกรณ์เครื่องมือพยาบาลและยา ใช้เสียงขอ ในการอยู่

ค่ายพักแรมแต่ละครั้ง

3. ทำการปฐมพยาบาลและบันทึกรายงานผู้ป่วย ต่อผู้อำนวยการ
4. ช่วยแนะนำในเรื่องอาหาร และปฏิบัติต่อชาวค่ายที่เจ็บป่วย
5. ให้ความร่วมมือแก่หัวหน้าที่ปรึกษา หรือนับหัวหน้าโปรแกรมในเรื่องในการจัดโปรแกรมที่เหมาะสมกับสุขภาพของชาวค่าย
6. ช่วยสอนวิชาปฐมพยาบาล สุขศึกษา วิชาสวัสดิศึกษาแก่ชาวค่าย
7. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความปลอดภัยภายในค่ายพักแรม¹

หลักการจัดองค์การค่ายพักแรม

รูปแบบของค่ายพักแรมแตกต่างกันไปตามลักษณะการจัด ผู้จัดและสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ดิมอค (Dimock) ได้เสนอหลักการจัดองค์การค่ายพักแรมไว้ ดังนี้

1. ควรมีข้อกำหนดในการจัดรูปแบบที่จำเป็นของค่ายพักแรม
2. รูปแบบในการจัดองค์การ ควร เป็นแบบง่าย ๆ
3. การจัดองค์การควร จะเปิดโอกาสให้แต่ละคนเข้าร่วมได้มากที่สุด
4. การกระจายอำนาจควร ให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบ
5. ความรับผิดชอบควร เหมาะสม กับความสามารถของบุคคลหรือกลุ่ม
6. ทุกคนต้องรู้หน้าที่และความรับผิดชอบของตน
7. การจัดอำนวยความสะดวกแก่บุคคล ควร เป็นแบบธรรมชาติ
8. ควรมีการประสานสัมพันธ์กัน ระหว่างบุคคลแต่ละกลุ่ม
9. ผู้นำต้องรับผิดชอบเต็มที่ ในการสร้างรูปแบบและขบวนการในค่ายพักแรม
10. การจัดรูปแบบต้องยืดหยุ่นได้

¹ จรินทร์ ชานีรัตน์, การจัดค่ายพักแรม, หน้า 152 - 155.

11. การจัดเพื่อให้มีการตาม การรับผิดชอบและการประสานงาน
12. ให้แต่ละคนมีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ เพื่อให้เขามีความมุ่งหมายเช่นเดียวกับค่าย
13. การจัดควรเป็นสื่อในการพัฒนาชาวค่าย ให้บรรลุจุดหมาย
14. สมาชิกชาวค่ายควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดค่าย เพื่อการเป็นประชาธิปไตย และการเรียนรู้ปัญหาการจัด วิธีการ ตลอดจนจุดมุ่งหมาย
15. การศึกษาร่วมในสังคมประชาธิปไตย นับเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง¹

การบริหารค่ายพักแรม

การบริหารค่ายพักแรมควรเปิดโอกาสให้ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการ ผู้ช่วย และชาวค่ายได้มีโอกาสในการจัดสังคมของค่าย มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในการกำหนดนโยบาย วางแผน ปฏิบัติและจัดโปรแกรม ทั้งนี้เพื่อให้ชาวค่ายมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ในค่ายพักแรม และเต็มใจประกอบกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

หน้าที่ของการบริหารค่ายพักแรม

1. ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ประสงค์ของค่ายพักแรมให้มากที่สุด ในด้านการพัฒนาบุคคลและกลุ่มทั้งหมด เพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
2. กำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่สุด เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ชาวค่ายในสถานที่เป็นอุปกรณ์และสิ่งจำเป็นอื่นๆ
3. จัดให้มีมาตรการในการป้องกัน จัดระบบค่ายให้คล้ายสถานบัน คือ มีกฎข้อบังคับ บทลงโทษ การให้บริการด้านสุขภาพ ตลอดจนบริการด้านอื่นๆคล้ายกับสังคมจริง
4. เพื่อประยุกต์การใช้ชีวิตในระบบประชาธิปไตย

¹ Dimock, Administration of the Modern Camp, pp. 80-81.

5. เพื่อใช้เทคนิคในการบริหารให้เป็นผลคือค่ายพักแรม¹

กระบวนการในการบริหาร

กระบวนการบริหาร เป็นกระบวนการหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย การกำหนด จุดมุ่งหมาย การวางแผน การจัดเอกภาพในการจัดการ การประสานงาน การควบคุมและการประเมินผล

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

การดำเนินการขั้นแรกในการจัดค่ายพักแรม ต้องกำหนดเป้าหมายว่า จะจัดเพื่ออะไร จะเลือกใคร เป็นสมาชิกและคณะกรรมการ จำนวนเท่าใด หลังจากนั้นจะกำหนดว่าจะใช้สถานที่ใด อุปกรณ์จากไหน อย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เช่น มีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกอบรมผู้นำค่ายพักแรม จะใช้ใคร เป็นที่ปรึกษา จำนวนเท่าใด ใช้กิจกรรมใด ใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง

ลักษณะสำคัญของจุดมุ่งหมายคือ จะต้องสั้น ชัดเจน มีเอกภาพครอบคลุม และรับกับลักษณะของค่ายพักแรมนั้น

2. การวางแผน

หลังจากกำหนดจุดมุ่งหมายแล้ว จะต้องมีการวางแผนคือกำหนดโดย กว้างเกี่ยวกับงานที่จะทำ ได้แก่ การจัดองค์การ การจัดผู้นำ การจัดกิจกรรม งานธุรการ งานค่านูสุขภาพ จัดบำรุงรักษา จัดเตรียมอุปกรณ์และการดำรงชีวิตในค่ายพักแรม ปัจจัยในการวางแผนคือ จะต้องทราบลักษณะและคุณภาพของ บุคลากร อุปกรณ์และสถานที่ตั้งค่าย เพื่อให้การวางแผนแล้วสามารถปฏิบัติได้จริง

¹ Ibid, pp. 45-47.

ปกติการวางแผนในขั้นแรกจะวางเป็นหลักการก่อน หลังจากสำรวจที่ตั้งค่าย
อุปกรณ์และจำนวนบุคลากรแล้ว จึงมีการวางแผนโดยละเอียดอีกครั้งหนึ่ง
ลักษณะที่ดีของการวางแผนคือ สามารถยืดหยุ่นได้¹

3. การจัดเอกภาพในการบริการ

การจัดเอกภาพในองค์กร เป็นการจัดความสัมพันธ์ภายในองค์กร
ระหว่างคณะกรรมการ ผู้อำนวยการ ค่าย หัวหน้ากิจกรรม ผู้ช่วยและชาวค่าย
การจัดองค์กรที่ดี ทุกคนจะต้องรู้และเข้าใจว่าเขาจะทำอะไร สิ่งที่จะช่วยได้
มากคือ แผนผังการดำเนินงาน การวิเคราะห์งาน การแบ่งหน้าที่และการประชุม
ชี้แจง เพื่อป้องกันการซ้ำซ้อนของงาน การเข้าใจผิดและการไม่ได้เป็นองค์กร
การจัดเอกภาพในองค์กรจะต้องมีนโยบาย ขบวนการและระเบียบ
ประเพณี ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวให้ทุกคนได้ยึดถือและเป็นแนวปฏิบัติ²

4. การจัดเอกภาพโดยการประสานงาน

หมายถึงการประสานงานกันภายใน หรือระหว่างหน่วยงาน โดยผ่าน
ขบวนการการจัดการ เพื่อให้การดำเนินงาน ภายในองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์
การจัดแผนภูมิเป็นการแสดงว่า ใครทำอะไร เท่านั้น แต่การประสานงานเป็นการ
ทำให้ทุกฝ่ายทำงานสอดคล้องกัน

¹ Ibid, pp. 48-49.

² Ibid.

หลักการประสานงาน

1. พื้นฐานสำคัญของการประสานงานคือ ทุกคนจะต้องรู้หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง โดยไม่ก้าวท้าวกัน
2. จะต้องมีจุดหมายเดียวกัน การมีจุดหมายเดียวกันจะทำให้เกิดสนใจในสิ่งเดียวกัน
3. จะต้องมีการอยู่ร่วมกัน และแบ่งงานในการจัดการ
4. จะต้องมีสภาและการจัดรูปแบบ ซึ่งผู้นำและชาวค่ายยอมรับในจุดมุ่งหมาย นโยบายซึ่งเป็นประชาธิปไตย¹

สมพงษ์ เกษมสิน ได้เสนอหลักการประสานงานไว้ ดังนี้

1. วิธีการประสานงานภายใน
  - จัดแผนผังแสดงสายงาน และกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานและตำแหน่งต่างๆให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการก้าวท้าว ข้ำซ้อน
  - จัดระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน และเข้าใจซึ่งกันและกัน
  - จัดให้คณะกรรมการ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ หรือกำหนดแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกัน
  - ใช้วิธีชิงประมาท เพื่อให้ได้เป็นเครื่องมือในการควบคุมปฏิบัติของแต่ละหน่วยงานประสานกัน และบรรลุเป้าหมายอย่างมีเอกภาพ
  - การติดตามผลเป็นการติดตามผลงาน ความก้าวหน้าของงาน และแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องและปัญหาต่างๆ

¹ Ibid, pp. 52-53.

- การใช้วิธีการคิดนอกแบบ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในสายงานที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยการติดต่อแบบไม่เป็นทางการ และใช้สัมพันธ์ส่วนบุคคลเพื่อช่วยในการประสานงานเป็นไปอย่างดี
- การใช้เจ้าหน้าที่เฉพาะ ติดต่อกับการเลือกในบุคคลที่มีความเหมาะสมที่จะทำหน้าที่ติดต่อกับประสานงานกันโดยเฉพาะ
- จัดให้มีการชุมนุมระหว่างสมาชิกในองค์การ โดยจัดให้ในงานสังสรรค์ ประชุมสัมมนา เพื่อพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเป็นการประสานงานภายในองค์การ

2. การประสานงานระหว่างองค์การ

- กำหนดสิทธิและหน้าที่ขององค์การ เพื่อให้เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ขององค์การ
- แลกเปลี่ยนคณะกรรมการผสม เพื่อให้ได้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย
- การใช้วิธีการงบประมาณ เพื่อให้องค์การต่างปฏิบัติงานตามโครงการ และรับผิดชอบเพื่อป้องกันการรั่วซึม¹

5. การตัดสินใจสั่งการ

การตัดสินใจสั่งการ เป็นขอบข่ายหนึ่งในการบริหารที่สำคัญ เนื่องจากเป็นช่วงที่ทำให้นโยบาย เป้าหมาย การวางแผนเป็นความจริง คือ เป็นการกระทำตามโครงการที่วางไว้ การตัดสินใจเป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการตัดสินใจ การสั่งการ การมอบหมายงาน และการทำงานของกลุ่มผู้นำ ในการ

¹ สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523) หน้า 335 - 398.

สั่งการของค่ายพักแรม ผู้อำนวยการค่ายจะต้องเป็นทั้งหัวหน้าและผู้นำ โดยการ
ใช้วิถีทางประชาธิปไตย เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ดีกว่าตนเองมีความสำคัญ รู้สึก
เป็นเจ้าของในกิจกรรมนั้นด้วย ซึ่งจะนำให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างดีที่สุด

6. การควบคุม

กระบวนการที่ต่อเนื่องกับการสั่งการคือการควบคุม หลังจากสั่งการ
มอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบแล้ว ผู้สั่งการจะต้องควบคุมการดำเนินงาน
ให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและตารางปฏิบัติงาน การควบคุมที่ดีควรเกิด
จากภายใน ซึ่งทำได้โดยการเป็นผู้นำและใช้อิทธิพลในการเป็นผู้นำ นำการปฏิบัติ
งานหรือใช้การควบคุมภายนอก ก็จะทำโดยการให้รูปแบบในการปฏิบัติงานและคอย
แนะนำ นอกจากนี้ยังสามารถควบคุมโดยการให้การศึกษา การตั้งเกณฑ์ มาตรการวัด
การบันทึก การเสนอรายงาน สิ่งที่จะทำให้การสั่งการได้ผลคือ จะต้องมีการวาง
แผนที่ดี มีการตั้งจุดมุ่งหมาย มีความชัดเจนและเข้าใจในอำนาจหน้าที่

7. การประเมินผล

กระบวนการขั้นสุดท้ายในการบริหารคือ การวัดจุดมุ่งหมาย นโยบาย
บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมว่าทำไปแล้วได้ผลในระดับใด

การประเมินผลต้องมีระบบตั้งแต่การบันทึก การรายงานโปรแกรมที่
ปรึกษา ชาวค่าย กิจกรรมค่านิยมสุขภาพและงานธุรการ การที่เลือกและวิเคราะห์
เปรียบเทียบในการจัดแต่ละปี จะช่วยให้รู้ว่าการจัดค่ายเป็นอย่างไร

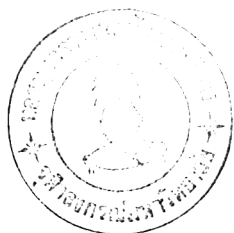
ข้อควรคำนึงในการประเมินผลคือ การบริหารเป็นสื่อ มิได้เป็นจุดมุ่ง
หมาย ดังนั้นในการประเมินผลไม่ควรเน้นที่ระบบบริหารมากเกินไป แต่ควรเน้น
ที่ผลของการบริหาร คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของชาวค่าย¹

¹ Dimock, Administration of the Modern Camp, pp. 52-55.

ลักษณะพิเศษในการบริหาร ค่ายพักแรม

เนื่องจากค่ายพักแรมเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่ง ที่มีความแตกต่างจากหน่วยงานอื่น ดังนั้นในแง่บริหารจึงมีความแตกต่างไปจากการบริหารทั่วไปคือ

1. สังคมชาวค่ายติดต่อกันอย่างใกล้ชิด ยากที่จะแยกออกเป็นแต่ละรายการ ความแตกต่างนอกจากแยกตามความสำคัญ เช่นการจะฝึกการปกครองระบอบประชาธิปไตย ก็ไม่สามารถแยกฝึกเฉพาะตอนใดตอนหนึ่ง เนื่องจากการอยู่ร่วมกันในระบอบประชาธิปไตย ได้แทรกซึมไปทุกโปรแกรม ตั้งแต่การประกอบกิจกรรม การแนะนำสุขภาพ การใช้ชีวิตเป็นกลุ่ม การบริหารบุคคล
2. การบริหารค่ายพักแรมสามารถเลือกได้หลายแบบ เช่น แบ่งเป็นหน่วยย่อย แบ่งเป็นกลุ่มตามที่พัก แบ่งเป็นกลุ่มตามสภาค่าย ซึ่งจะช่วยให้พบปัญหาหลายอย่างตั้งแต่การจัดองค์การ การประสานงาน การสั่งการ การบริหารตามปรัชญาของค่าย และวิธีการไม่สามารถจำกัดเฉพาะสำหรับงานส่วนกลาง แต่ถ้ามองเอกภาพในการบริหารทุกฝ่ายช่วยกันทำงาน เพื่อจุดหมายเดียวกัน การทำงานของแต่ละคนจึงเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารทั้งหมด
3. จุดมุ่งหมายหลักในการบริหาร ค่ายพักแรม คือการให้การศึกษาแก่ชาวค่าย ดังนั้นในการทำงานผู้นำทุกคนควรเป็นแบบอย่างที่ดี ตั้งแต่การวางตัว การประสานงานกัน เพราะชาวค่ายจะคอยดูและสังเกต การทำงานอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นในการบริหารค่ายพักแรม จึงควรมีส่วนหนึ่งที่เป็นสื่อในการศึกษา
4. ควรมีการวางแผนใหม่ทุกครั้งที่จะจัดค่ายพักแรม เนื่องจากมีชาวค่ายกลุ่มใหม่เข้ามา มีคณะกรรมการชุดใหม่ และเวลาเปลี่ยนไป บางครั้งสถานที่ก็เปลี่ยนไปด้วย การอาศัยการจัดครั้งก่อนเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดให้ดียิ่งขึ้นและต่อเนื่อง จะทำให้ค่ายพักแรมบรรลุจุดมุ่งหมายมากยิ่งขึ้น

5. การคัดเลือกบุคลากรควรละเอียดถี่ถ้วน มากกว่าการคัดเลือกบุคลากรอื่น เพราะบุคคลในค่ายพักแรมจะเป็นผู้สนิทสนมกับชาวค่ายมากที่สุด และมีอิทธิพลมาก ถ้าเป็นการบริหารแบบกระจายอำนาจ

6. การจัดค่ายพักแรมต้องแยกตัวออกจากสังคมเมือง ดังนั้นในการจัดการจึงควร เตรียมให้พร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาทุกด้าน

7. การบริหารค่ายพักแรมต้องต่อสู้กับเงื่อนไข ที่ไม่เชื่ออำนาจต่อการบริหารแบบธุรกิจ เพราะสำนักงานที่แยกออกเป็นอิสระจะทำได้ยาก¹

การบริหารกิจกรรมค่ายพักแรม

เนื่องจากกิจกรรมในค่ายพักแรมมีหลายอย่าง การที่จะเลือกกิจกรรมใดจึงเป็นเรื่องยุ่งยากพอสมควร ดังนั้นจึงขอเสนอปัจจัยที่เป็นเกณฑ์ประกอบการพิจารณาว่าควรจัดกิจกรรมใด ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของค่ายหรือจุดมุ่งหมายของผู้จัด

เป็นธรรมชาติที่ผู้จัดมีความมุ่งหมายอย่างไร กิจกรรมก็จะเน้นหนักไปทางนั้น เช่น ค่ายพักแรมศาสนา กิจกรรมจะเน้นไปทางจิตใจคือ ธรรม หรือ ค่ายฝึกผู้นำกิจกรรม ก็จะเน้นหนักไปทางฝึกหัดการ เป็นผู้นำค่ายพักแรม

2. ปรัชญาและความสามารถของผู้อำนวยความสะดวก ค่ายพักแรม และผู้จัดโปรแกรม

สิ่งที่เป็นปัจจัยในการจัดโปรแกรมรองลงมาคือ ตัวผู้วางโปรแกรมเอง เพราะปกติถ้าใครชอบอะไร หรือมีความสำเร็จในทางใดก็ชอบทำถึงนั้น เช่น ผู้จัดเป็นรมเจ้าระเบียบ กิจกรรมก็จะเน้นเรื่องระเบียบวินัย แต่ในทางที่ถูกผู้นำควรวางตัวเป็นกลาง และคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของค่าย และของชาวค่ายเป็น

¹ Ibid, pp. 56-58.

สำคัญ

3. ความสามารถของคณะกรรมการและผู้ช่วย

คณะกรรมการและผู้ช่วยนับเป็นปัจจัยหนึ่งจะกำหนดกิจกรรม เพราะถ้าเขาได้รับมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความสนใจ และความสามารถปฏิบัติงาน อาจได้ผลไม่เต็มที่ ในการเลือกคณะกรรมการและผู้ช่วย ควรกำหนดว่าใครทำอะไร และถ้ามีผู้ช่วยน้อยก็ต้องเป็นคนที่มีความสามารถหลายด้าน นอกจากนี้ต้องสามารถใช้อุปกรณ์ได้อย่างเต็มที่

4. ธรรมชาติของสถานที่ตั้งค่าย

ลักษณะของธรรมชาติของสถานที่ตั้งค่าย จะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมว่า ควรจะจัดกิจกรรมใด จัดอย่างไรจึงจะเหมาะสม เช่น ถ้าตั้งอยู่ชายทะเล ก็อาจจะจัดกิจกรรมทางน้ำ เช่น การเล่นเรือใบ แต่ถ้าตั้งอยู่ชายป่ากิจกรรมก็ควรจัดธรรมชาติวิทยา อนุรักษ์หรือการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ

5. อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

ในการพิจารณาจัดกิจกรรม จะต้องสำรวจดูว่าที่ที่ตั้งค่ายนั้นมีวัสดุอุปกรณ์ใดบ้าง ที่จะนำมาเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรม เพราะถ้าสามารถนำวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ให้มากแล้ว จะเป็นการประหยัดเวลาและงบประมาณด้วย เช่น ที่ค่ายมีสนามยิงธนูและอุปกรณ์ ก็ควรจัดกิจกรรมยิงธนู เป็นต้น

6. ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศในประเทศไทยไม่เป็นอุปสรรค ต่อการจัดกิจกรรมมากนัก นอกจากฝน แต่ในการจัดโปรแกรมควรมีกิจกรรมสำรองไว้ ในกรณีฝนตกด้วย

7. ที่ตั้งค่ายพักแรมและภูมิประเทศ

ลักษณะที่ตั้งค่ายและภูมิประเทศ เป็นตัวกำหนดกิจกรรมว่า กิจกรรมใดจะเหมาะสมหรือไม่ เช่น อยู่ใกล้ทะเล ก็น่าจะศึกษาเรื่องนั้น

8. สมาชิก

ปัจจัยที่เกี่ยวกับสมาชิกก็คือ อายุ ประสบการณ์เดิม ทักษะ ฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้จัดโปรแกรมควรคำนึงถึงอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสมาชิก

9. ระยะเวลาของการจัดค่าย

ช่วงเวลานับเป็นข้อกำหนดที่สำคัญในการจัดกิจกรรม เช่น ถ้าอยู่ค่ายเพียง 2 - 3 วัน ก็ต้องจัดกิจกรรมอย่างหนึ่ง ถ้าอยู่นาน 7 - 14 วัน การจัดกิจกรรมก็อีกอย่างหนึ่ง

10. อัตราส่วนระหว่างที่ปรึกษากับสมาชิกค่าย

กิจกรรมที่ต้องเลี้ยงต้องใช้ที่ปรึกษามาก แต่ถ้ามีที่ปรึกษาน้อยการจัดกิจกรรมก็ต้องเป็นอีกแบบหนึ่ง¹

การสร้างโปรแกรมกิจกรรมค่ายพักแรม

โดยทั่วไปแล้วค่ายพักแรมมีวัตถุประสงค์ประสงค์ ซึ่งจะเน้นตัวประกอบในการดำเนินการบรรลุเป้าหมายมากขึ้น ดังนั้นโปรแกรมกิจกรรมจึงประกอบด้วย

1. โปรแกรมหลัก (Main Program) คือกิจกรรมที่เป็นเป้าหมายหลักของค่ายพักแรม

2. โปรแกรมเสริม (Co - Program) คือกิจกรรมที่มีส่วนช่วยให้เป้าหมายสำคัญมีความเข้มข้นมากขึ้น หรือเน้นการเปลี่ยนบรรยากาศจากความเคร่งเครียดเมื่อย่ำ ษาเป็นความสนุกสนานหรือพักมอ²

¹ Mitchell and Crawford, Camp Counseling, pp. 101-103.

² เอนก หงษ์ทองคำ, เอกสารประกอบการเรียนวิชาค่ายพักแรม (กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา, 2525) หน้า 19. (อัครสำเนา).

ขอความร่วมมือในการจัดโปรแกรมกิจกรรมค่ายพักแรม

1. ต้องเข้าใจลักษณะธรรมชาติของกิจกรรมนั้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องพลังงานในการประกอบกิจกรรมแต่ละประเภท ซึ่งโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ กิจกรรมหนักซึ่งใช้พลังงานมาก และกิจกรรมเบาซึ่งใช้พลังงานน้อย ซึ่งเน้นความเพลิดเพลิน และการใช้ฝีมือหรือสติปัญญา
2. การจัดโปรแกรมให้สัมพันธ์สอดคล้องกันถึงความเหมาะสมในการใช้พลังงานน้อย เช่น การใช้กิจกรรมหนักเบา ต้องจัดสลับกันอย่าใช้กิจกรรมหนักติดต่อกัน เพราะจะทำให้ร่างกายเหนื่อยหรือเมื่อยล้า เป็นเหตุทำให้กิจกรรมนั้นไม่เกิดขึ้น ถ้าจัดกิจกรรมเบาต่อเนื่องกันจะทำให้เบื่อหน่าย หรือขาดสาระสำคัญไป เป็นต้น
3. ต้องคำนึงถึงวงเวลาดูแล เช่น ในช่วงเช้าควรจัดกิจกรรมเบาๆ ผ่อนคลายความเหงา ถ้าจัดกิจกรรมหนักในช่วงเช้าจะทำให้ร่างกายเหนื่อย และกิจกรรมในช่วงบ่ายจะไม่สามารถทำเสร็จก็ได้
4. ความเหมาะสมต้องขึ้นกับระยะเวลากับระยะทาง หรือระดับความยากง่ายของกิจกรรม เช่น การเดินทางไกล ควรคำนวณเวลาโดยใช้เวลาเดิน 4 - 5 ชม. ต่อ 1 ชม. ของในการประกอบกิจกรรมเป็น ควรคำนวณให้ดี เพื่อให้เหมาะสมกับกำลังร่างกายของเด็กๆ เป็นหน่วย
5. ต้องจัดกิจกรรมสันทนาการด้วย
6. ควรดูสถานที่ของค่าย เช่น สถานที่อยู่ควรเป็นที่ปลอดภัย และดูในสภาพอย่างไร
7. ผู้นำต้องมีความรู้และทักษะในกิจกรรมนั้น ถ้าผู้นำไม่มีความรู้ก็จะเกิดวิฤตภัยมากมายแก่สมาชิก ในการที่ร่างกายสนใจกิจกรรมนั้นมาก
8. ควรคำนึงถึงโปรแกรมที่พักก่อน
9. โปรแกรมค่ายพักแรมมี 24 ชม.

10. การเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินการประกอบกิจกรรม ช่วยให้บรรยากาศดีขึ้น ช่วยให้การดำเนินงานดีขึ้นและทันต่ออยู่เสมอ¹

กิจกรรมในค่ายกิจกรรมมีหลายอย่าง และสรุปเป็นกลุ่มได้ ดังนี้

1. การสร้างที่รักและเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น ได้แก่
  - การทำความสะอาดที่รัก ถ้าเป็นหลายถาวรที่ในอาคาร
  - การกางแก๊นท์ ครอบางน้ำ
  - การสร้างส้วม ในกรณีไม่มีส้วม
  - การขุดหลุมเพล่า (หลุมเปียก) หลุมเผาเศษขยะ (หลุมแห้ง)
  - การสร้างที่ล้างภาชนะ
  - การสร้าง หรือขุดเผาไฟ
  - การสร้างที่เก็บอุปกรณ์ เช่น ที่เก็บมีด ที่วางจาน ที่เขี่ยรองแห รวตากยา
  - การสร้างรั้วหรือขอบเขตของกลุ่ม
  - การสร้างเกียง (ถ้าทำได้)
  - การสร้างโต๊ะหรือม้านั่ง
2. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เช่น
  - การรวมกลุ่มย่อยเป็นกลุ่ม
  - การตั้งชื่อใจรวมกัน
  - การช่วยกันแก้ปัญหา
3. กิจกรรมค่านิยมปฏิบัติ เช่น
  - การตรวจสอบสภาพเมื่อถึงค่าย
  - การตรวจสอบสภาพประจำวัน
  - การตรวจสอบความสะอาดค่าย

¹ เรื่องเดียวกัน.

- การรักษาความสะอาดบริเวณโรงอาหาร ห้องน้ำ ห้องสุขา
  - การเก็บและทำลายขยะ
4. ระเบียบ ประเพณี พิธีการ เช่น
- พิธีเปิด พิธีปิด ภายพักแรม
  - การเชิญธงขึ้นและลง
  - การสวนมนต์
  - การนมพระและทำพิธี
  - การให้ข้อคิดก่อนนอน

ตัวอย่างระเบียบการอยู่ค่ายพักแรม

1. ห้ามเล่นการพนัน
2. ห้ามนำอาวุธร้ายแรงติดตัวไป
3. ห้ามเสพสุราขยาเมา
4. ห้ามประพฤติผิดอันเสื่อมเสีย เช่น อยู่ว่าง การทะเลาะวิวาท
5. ห้ามใช้วาจาไม่สุภาพ
6. ห้ามออกนอกค่าย เว้นแต่ได้รับอนุญาต
7. ห้ามสูบบุหรี่หรือจุกเทียนในที่พัก
8. ไม่ควรนำของมีค่าติดตัวไป
9. อย่าส่งเสียงดังขณะบรรพชาภาสงฆ์ เว้น เวลานอน
10. การเดินทางห้องเป็นทางเดียวกันอย่าแตกแถว ถ้าจำเป็นต้อง

บอกครูหรือเพื่อน

5. กิจกรรมประจำวัน ได้แก่
  - การพักผ่อน
  - งดงานอิสระหรืองานหนัก แปร่งกัน
  - กายบริหาร
  - การประกอบอาหารเช้า

- กิจกรรมภาคเช้า
  - เวลารับประทานอาหาร กลางวัน
  - เวลาอิสระ
  - กิจกรรมภาคบ่าย
  - การประกอบอาหาร เย็น
  - เวลาอิสระ
  - กิจกรรมภาคค่ำ
  - เวลาอิสระก่อนนอน
  - เวลานอน
6. กิจกรรมนันทนาการ ได้แก่
- เกม
  - กีฬา
  - การประดิษฐ์
  - การร้องเพลงและดนตรี
  - การแสดง
  - การเดินรอมกองไฟ
  - การเตาอิทาน
7. กิจกรรมประเภทความรู้
- กิจกรรมประเภทธรรมชาติศึกษา และสวนพฤกษศาสตร์ธรรมชาติ เช่น การศึกษาเรื่องสัตว์ ปืช ดาว แร่ การสังเกต ทัศนระดูอากาศ เป็นต้น
  - การปฐมพยาบาล
  - การดำรงชีวิตในป่า
  - การเรียนรู้เรื่องสุขภาพ

8. กิจกรรมส่งเสริมความอดทน เช่น เดินทางไกล
9. การรักษาความปลอดภัย เช่น การจัดเวรยาม
10. การพักผ่อนนอกร่างกาย
11. การช่วยเหลือตนเอง เช่น การทำกับข้าวเอง

การประเมินผลค่ายพักแรม

การประเมินผลหมายถึง การกำหนดค่าหรือที่ค่าในสิ่งที่ต้องการจะทราบ
ในทางรวม¹

การประเมินผลค่ายพักแรมจึงหมายถึง การกำหนดคุณค่าของการจัด
ค่ายพักแรมว่าบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด มีข้อบกพร่องอย่างไร

แมนเลย์ ได้เสนอว่า การประเมินผลค่ายพักแรมควรจะวัดในด้าน

1. ชาวค่ายยอมรับวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของโปรแกรมมากน้อย
แค่ไหน
2. ชาวค่าย ผู้ปกครอง ครูและที่ปรึกษาได้รับคุณค่าที่สำคัญอย่างไร
3. สามารถประยุกต์ความรู้และประสบการณ์ ที่ได้จากการอยู่อาศัย
พักแรม ไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้มากน้อยแค่ไหน
4. สามารถนำความรู้ที่เรียนไปใช้กับประสบการณ์ในการอยู่อาศัยพักแรม
ได้หรือไม่
5. ความคิดเห็นของชาวค่าย ผู้ปกครอง ครูและที่ปรึกษาที่มีต่อการ
บริหารค่ายพักแรมเป็นอย่างไร²

¹ เขาวดี วิบูลย์ศรี, มูลสารการสร้างแบบสอบถามฉบับพิเศษ (กรุงเทพฯ
นทร : ภาควิชาวิจัยกัการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526)
หน้า 1.

² Manley and Drury, Education Through School Camp, p. 273.

ในการวัดควรจะวัดทั้งผู้เข้าร่วม และโครงการทั้งหมด
การประเมินตัวกาย

ควรประเมินในค่า

1. ความสนใจและความต้องการ
2. ทัศนคติที่ได้รับจากกิจกรรม
3. ทัศนคติของตัวกาย

นอกจากนี้ เอนก ยังมีข้อจำกัด ได้เสนอวิธีการประเมินผลกายอีกแบบ
ไว้ ดังนี้

1. การประเมินตัวกาย ควรประเมินในค่า
  - การตรงต่อเวลา
  - ความรับผิดชอบ
  - ทัศนคติการ เป็นผู้นำ
  - ทัศนคติการ เป็นผู้ตาม
  - การเสียสละเพื่อกลุ่ม
  - การเดินทางไกล
  - ความสะดวกของที่พัก
  - ความประพฤติ
  - ความสามารถในการประกอบกิจกรรมโดยทั่วไป
  - การยอมรับของใจ
2. การประเมินผลโครงการ ควรประเมินในค่า
  - การเตรียมแผนงาน
  - การเดินทาง
  - ความเป็นกันเอง
  - อาหาร

- กิจกรรม
- การจัดโปรแกรม
- วิทยากร
- บุคลากร
- การบริการและสวัสดิการ
- สมาชิกในกลุ่ม
- งบประมาณ
- อาจารย์ที่ปรึกษา
- คณะกรรมการ¹

วิธีการประเมินผลค่ายพักแรม

ในการประเมินผลค่ายพักแรมที่ดีนั้น ควรประกอบด้วยวิธีการประเมินต่างๆ

วิธีคือ

1. โดยใ้แบบสอบถาม
2. การทำรายงานเป็นระยะๆ
3. การใ้แสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนด
4. การสัมภาษณ์อย่างมีแบบแผน
5. การสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม²

นอกจากนี้ยังมีวิธีการประเมิน โดยใ้หัวหน้าค่ายประเมินผู้นำ ผู้นำประเมินที่ปรึกษา ที่ปรึกษาประเมินผู้ช่วยค่าย และทุกฝ่ายประเมินชาวค่าย

¹ เอนก หงษ์ทองคำ, เอกสารประกอบการเรียนวิชาค่ายพักแรม, หน้า 17.

² Manley and Drury, Education Through School Camping, pp. 272.

อย่างไรก็ตามได้แสดงว่า ในกรณีประเพณีจึงจะระลึกไว้แต่เฉพาะ
การบริหาร เป็นเพียงสื่อในการรักษาเด็ก ดังนั้นการประเพณีจึงควรจะได้ทราบว่า
ชาวค่ายได้มีกิจกรรมอะไรบ้างใน ค่าย เชียงใหม่¹

---

¹ Dimock, Administration of the Modern Camp, p. 58.

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในปี พ.ศ. 2505 สักขนา อุตุนิยม ได้้นำการวิจัยเรื่อง บทบาทของกายอาสาสมัครทางการศึกษา โดยไข่มแซมสัมภามณ์ สังเกต และแบบสอบถามจากประชากรที่เป็นระดับการศึกษากายอาสาสมัคร และชวากายอาสาสมัคร ผลการวิจัยพบว่า

กายอาสาสมัครใช้คุณค่าแก่ชวากายในค่าน

1. จริยศึกษา ได้แก่ ระเบียบวินัย ที่อดทน วัฒนธรรม น้ำใจและคุณธรรม

2. พหุศึกษา ได้แก่ เรียนรู้วิธีการจัดและค่านเงินงานกายพักแรม เรียนรู้สภาวะวันธรรมและชนบธรรมเพี้ยนประเพณีท้องถิ่น คุณค่าของการทำงาน การใช้ชีวิตรวมหมู่ การค่านชีวิตแบบประชาธิปไตย ฝึกความรับผิดชอบ ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม ตลอดจนความรู้จากการสังเกต การใช้วิชาการประยุกต์ในเชิงปฏิบัติ

3. พลศึกษา ได้แก่ การออกกำลังกาย สุขภาพอนามัย การบันเทิง การกีฬาทั้งในร่มและกลางแจ้ง

4. ศักดิ์ศึกษา ได้แก่ การปฏิบัติงานต่าง ๆ ตามโครงการ

กายอาสาสมัครใ้การศึกษารวมชนในค่าน

1. เป็นการสร้างก้วอย่างที่ดีใ้หน้าตาม
2. ใ้แนวความคิดในการช่วยตนเอง
3. ใ้ความรู้แก่เด็ก
4. ใ้ความรู้โดยใ้กิจกรรมเป็นสื่อ

สำหรับปัญหาที่พบ คือ

1. ปัญหาการเงินอุดหนุนในการค่านเงินงาน
2. ปัญหาบุคลากรที่ร่วมงาน

3. มีภูมิตำรวมมือจากสถานศึกษาและหน่วยงาน
4. มีบุคลากรรวมทั้งงานด้าน และขาดประสบการณ์ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า¹

ในปี ค.ศ. 1969 อเล็กซานเดอร์ (Alexander) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการอยู่ค่ายพักแรมที่มีต่อความผิดปกติของเด็กที่มาจากรอบครัวที่มีรายได้น้อย โดยได้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชายอายุระหว่าง 12 - 15 ปี จำนวน 150 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองกลุ่มละ 75 คน และแบ่งกลุ่มทดลองออกเป็น 3 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มที่ 1 อายุระหว่าง 11.6 - 12.5 ปี จำนวน 20 คน กลุ่มที่ 2 อายุระหว่าง 12.6 - 14.5 ปี จำนวน 35 คน กลุ่มที่ 3 อายุระหว่าง 14.6 - 15.5 ปี จำนวน 20 คน ระยะเวลาทดลอง 6 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า

1. เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังการอยู่ค่ายพักแรม ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในทุกเรื่อง
2. ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ระหว่างกลุ่มที่มีประสบการณ์การอยู่ค่ายพักแรม และไม่มีประสบการณ์การอยู่ค่ายพักแรม
3. มีความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ²

ในปี ค.ศ. 1970 คอเรน (Coren) ได้ทำการวิจัยเรื่อง

---

¹ ลักขณา อุกุโณม, "บทบาทของค่ายอาสาพัฒนาทางการศึกษา," (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2505), หน้า 156 - 159.

² Albert Andria Alexander, " The Effect of a Residential Camping Experience on the Self-concept of Boy from Low Income," Dissertation Abstracts International 31(August 1970): 629-A.

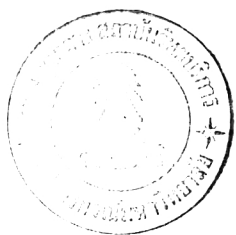
การเปรียบเทียบการพัฒนาค่านิยม ร่างกายและบุคลิกภาพระหว่างเพศหญิงกับเพศชายหลังจากการอยู่ค่ายพักกลางวัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 110 คน อายุระหว่าง 9 - 12 ปี ทำการทดลอง 6 สัปดาห์ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพของแคลิฟอร์เนีย และแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายของสมาคมสุขศึกษาพลศึกษาและสันนิบาตการของสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างเด็กชายและเด็กหญิงที่อยู่ค่ายพักแรมกับเด็กชายและเด็กหญิงที่ไม่ได้อยู่ค่ายในค่านิยมและสมรรถภาพทางกาย¹

ในปีเดียวกัน กรอสแมน (Grossman) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้อำนวยความสะดวกค่ายพักแรมเกี่ยวกับ ปัญหาที่เกิดจากเด็กชนิดที่พอจะรับเป็นสมาชิกค่ายพักแรมก่อนได้ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากผู้อำนวยความสะดวกค่ายพักแรม 174 แห่ง ซึ่งเป็นค่ายพักแรมแบบอิสระ 62 แห่ง ค่ายพักแรมแบบมีระบบ 92 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้อำนวยความสะดวกค่ายจะยอมรับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ประเภทชอบเก็บตัวมากกว่า และไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ระหว่างผู้อำนวยความสะดวกค่ายพักแรมอิสระ กับผู้อำนวยความสะดวกค่ายพักแรมแบบมีระบบในเรื่องนี้

---

¹ Benedict Emanuel Coren, " A Comparison of Social Personal and Physical Development of Males and Females Exposed to a Day Camp Environment," Dissertation Abstracts International 31(June 1971):6381-A.

2. เมื่อบุคลากรค่ายที่มีความเชื่อว่ ค่ายพักแรมจะจัดและใช้ประโยชน์ กับเด็กที่มีความต้องการ จะอยู่ค่ายพักแรม และเด็กเหล่านั้นจะต้องมีความประพฤติดี ไม่ซ้บถอระเป็ยร ของค่าย¹

ในปีเดียวกัน รีด (Reid) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการพักแรมของเมืองซานดีเอโก (ศึกษาและกรณีการพักแรม) โดยการศึกษารายเอกสาร ภาพยนตร์ เกี่ยวกับการประชุมและเตรียมงานการประชุม และการวิจัยพบว่า

1. การตั้งเป้าหมายของการเป็นแม่ เป็นตัว กว้าง โดยเน้นจากข้าราชการของรัฐบาลของเมือง ซานดีเอโก ซึ่งการมีผู้ปกครองและผู้แทนของรัฐบาล โดยบุคคลทั้ง ๒ กลุ่มทำงานร่วมกัน ตามโปรแกรมของค่ายพักแรมของเมือง

2. ได้มีการมีผู้นำการวิ ในลักษณะการดำเนินงานและดำเนินการเงินระดมภาษี การซื้อขายและการเปิดตลาด และจะเป็นกิจกรรมสนับสนุนการและการศึกษา นอกเมือง

๓. รูปแบบในการบริการ แสดงให้เห็นว่า บุคลากรค่ายพักแรมและคณะกรรมการโรงเรียนได้ร่วมมือกันและกิจกรรม โดยมีการกรรมการประจำโรงเรียนในโครงการ โดยรวมทั้งทั้งทางการเรียนการสอน โดยครูซึ่งมีความสามารถและทักษะ ในวิชาค่ายพักแรม²

---

¹ Arnold H. Grossman, " Problem Tendencies in Children and Types of Behavior Problems Manifested by Children Deemed Acceptables as Campers in Organized Resident Summer Camps as Reported by Camp Directors," Dissertation Abstracts International 31 (January 1971): 3360-A.

² James Patrick Reid, " The San Diego City County Camp Commission (Case Study of an Organized)," Dissertation Abstracts International 31 (January 1971): 3938-A.